

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 23 grudnia 1988 r.

w sprawie czasu pracy w społeczniowanych zakładach pracy w latach 1989—1992.

Na podstawie art. 129 § 2, art. 133 § 3, art. 139 § 2, art. 141 § 4 i art. 150 oraz w związku z art. 131 i art. 151 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141, z 1975 r. Nr 16, poz. 91, z 1981 r. Nr 6, poz. 23, z 1982 r. Nr 31, poz. 214, z 1985 r. Nr 20, poz. 85 i Nr 35, poz. 162, z 1986 r. Nr 42, poz. 201, z 1987 r. Nr 21, poz. 124 oraz z 1988 r. Nr 20, poz. 134) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się w społeczniowanych zakładach pracy, zwanych dalej „zakładami pracy”, czas pracy w wymiarze średnio 42 godzin na tydzień, z uwzględnieniem 38 dodatkowych dni wolnych od pracy w roku kalendarzowym.

2. Podstawą ustalenia czasu pracy jest 8-godzinna norma dobową. W miesięcznym okresie czas pracy nie może przekroczyć liczby godzin wynikającej z pomnożenia 8 godzin przez liczbę kalendarzowych dni roboczych, z wyłączeniem dodatkowych dni wolnych od pracy przypadających w danym miesiącu w liczbie wynikającej z terminów, o których mowa w ust. 3.

3. Terminy dodatkowych dni wolnych od pracy na każdy rok kalendarzowy określa Minister Pracy i Polityki Socjalnej po porozumieniu z ogólnokrajową organizacją międzyzwiązkową.

4. Na wniosek pracowników lub z własnej inicjatywy kierownik zakładu pracy, po uzgodnieniu z zakładową

organizacją związków zawodowych, zwaną dalej „zakładową organizacją związkową”, może wprowadzić dodatkowe dni wolne od pracy w innych terminach niż określone w myśl ust. 3, zachowując miesięczny czas pracy, o którym mowa w ust. 2.

§ 2. 1. Rozkłady czasu pracy pracowników:

- 1) zakładów usługowych świadczących usługi dla ludności, zakładów gastronomicznych oraz placówek handlu detalicznego,
- 2) zakładów służby zdrowia,
- 3) jednostek Narodowego Banku Polskiego i pozostałych banków,
- 4) przedsiębiorstw komunikacyjnych i transportowych,
- 5) instytucji artystycznych,
- 6) instytucji i placówek upowszechniania kultury,
- 7) placówek turystyczno-rekreacyjnych oraz
- 8) placówek państwowej jednostki organizacyjnej „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”,

zapewniające właściwą obsługę ludności w terminach dodatkowych dni wolnych od pracy, o których mowa w § 1 ust. 3, ustalają kierownicy zakładów pracy po uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową.

2. Rozkłady czasu pracy, o których mowa w ust. 1, powinny przewidywać udzielanie przysługujących pra-

ownikom dodatkowych dni wolnych od pracy, we wszystkie robocze dni tygodnia, w celu zachowania średniotygodniowej normy czasu pracy pracowników i odpowiedniej obsady stanowisk pracy w dniach pracy zakładu pracy.

3. Organy założycielskie, właściwe jednostki organizacyjne nadrzędne nad zakładami pracy oraz odpowiednie organy związków spółdzielczych sprawują nadzór nad prawidłowym ustalaniem rozkładów czasu pracy, o których mowa w ust. 1.

4. Uprawnienia wynikające z ust. 3 organy założycielskie, właściwe jednostki organizacyjne nadrzędne nad zakładami pracy oraz odpowiednie organy związków spółdzielczych realizują po porozumieniu z właściwymi ogólnopolskimi organizacjami związków zawodowych.

§ 3. 1. Dodatkowe dni wolne od pracy, wynikające z rozkładu czasu pracy ustalonego w myśl § 1, przypadające w okresie urlopu wypoczynkowego, wlicza się do tego urlopu. Urlop wypoczynkowy nie może jednak rozpoczynać się ani kończyć w dniu dla pracownika dodatkowo wolnym od pracy.

2. Pracownik, który na polecenie kierownika zakładu pracy pracował w dniu wyznaczonym dla niego jako dodatkowy dzień wolny od pracy, powinien w zamian otrzymać dzień wolny od pracy w innym, wyznaczonym z góry terminie. Przysługujące pracownikowi z tego tytułu dni wolne od pracy mogą być udzielone — na jego wniosek lub za jego zgodą — łącznie z urlopem wypoczynkowym albo w innych terminach uzgodnionych z pracownikiem.

3. Pracownikowi, który w zamian za pracę w dniu wyznaczonym dla niego jako dodatkowy dzień wolny od pracy nie otrzymał dnia wolnego w innym wyznaczonym z góry terminie, przysługuje za każdą godzinę pracy w tym dniu, oprócz normalnego wynagrodzenia, dodatek w wysokości 100% wynagrodzenia wynikającego z jego osobistego zaszczerowania.

4. Pracownikowi, który z powodu urlopu, choroby lub innych usprawiedliwionych przyczyn nie wykorzystał dnia wolnego od pracy, udzielonego w zamian za pracę wykonaną na polecenie kierownika zakładu pracy w dniu wyznaczonym dla niego jako dodatkowy dzień wolny od pracy, udziela się dnia wolnego od pracy w innym terminie albo — na jego wniosek — wypłaca wynagrodzenie w wysokości obliczonej w myśl ust. 3.

§ 4. 1. Kierownik zakładu pracy, na wniosek pracowników lub z własnej inicjatywy, po uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową, może wprowadzić, w stosunku do części pracowników zakładu, tygodniowy czas pracy przedłużony do 48 godzin, przez zarządzenie pracy we wszystkie robocze dni tygodnia, udzielając przypadających w tym okresie dodatkowych dni wolnych od pracy w innych niż ustalone w myśl § 1 ust. 3 terminach, w celu zachowania średnio 42-godzinnego tygodnia pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym, nie dłuższym niż 24 tygodnie.

2. Na wniosek pracownika lub za jego zgodą dodatkowe dni wolne od pracy, o których mowa w ust. 1, mogą być udzielone poza okresem rozliczeniowym, pojedynczo lub łącznie, także łącznie z urlopem wypoczynkowym.

3. Dodatkowych dni wolnych od pracy, o których mowa w ust. 1 i 2, przypadających w okresie urlopu wypoczynkowego, nie wlicza się do tego urlopu.

4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do:

- 1) pracowników młodocianych w wieku do 16 lat,
- 2) kobiet w okresie ciąży oraz kobiet opiekujących się dziećmi w wieku do lat 4, chyba że wyrażą na to zgodę.

5. Wprowadzenie pracy we wszystkie robocze dni tygodnia, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić nie wcześniej niż po 7 dniach od powiadomienia o tym pracowników.

6. W razie usprawiedliwionej nieobecności pracownika w pracy, uniemożliwiającej wykorzystanie dodatkowych dni wolnych od pracy w myśl przepisów ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio § 3 ust. 4.

7. Przepis ust. 1 nie narusza rozkładu czasu pracy zakładu pracy, ustalonego w myśl § 1.

§ 5. 1. Kierownik zakładu pracy, po uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową, na wniosek pracowników lub z własnej inicjatywy, może wprowadzić, w stosunku do części pracowników zakładu pracy, rozkład czasu pracy przewidujący udzielanie dodatkowego dnia wolnego od pracy w każdym tygodniu w przyjętym okresie rozliczeniowym, który nie może być krótszy niż 4 tygodnie kalendarzowe.

2. W rozkładzie czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, czas pracy może być przedłużony do 9 godzin na dobę, tak aby w okresie rozliczeniowym, w którym udziela się dodatkowego dnia wolnego od pracy w każdym tygodniu, czas pracy wynosił 42 godziny na tydzień.

3. Praca wykonywana w granicach czasu pracy na dobę, o którym mowa w ust. 2, nie stanowi pracy w godzinach nadliczbowych.

4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do:

- 1) pracowników młodocianych,
- 2) kobiet w okresie ciąży oraz kobiet opiekujących się dziećmi w wieku do lat 4, chyba że wyrażą na to zgodę.

5. Przepisy ust. 1 i 2 nie naruszają rozkładu czasu pracy zakładu pracy, ustalonego w myśl § 1.

§ 6. 1. W regulaminie pracy może być ustalony taki rozkład czasu pracy, który przewiduje zmienne godziny rozpoczynania i kończenia pracy dla wszystkich lub niektórych pracowników zakładu pracy, przy zachowaniu obowiązującego w zakładzie pracy dobowego i tygodniowego wymiaru czasu pracy.

2. Rozkład czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, może być ustalony na wniosek pracowników lub z inicjatywy kierownika zakładu pracy, po uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową.

§ 7. Kierownicy zakładów pracy, po uzgodnieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi, mogą stosować w zakresie wymiarów i rozkładów czasu pracy odpowiednio:

- 1) przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie praw i obowiązków pracowników kolejowych (Dz. U. Nr 51, poz. 327, z 1975 r. Nr 35, poz. 194, z 1981 r. Nr 9, poz. 42 i Nr 28, poz. 146 oraz z 1983 r. Nr 33, poz. 157) — do pracowników wykonujących prace załadunkowe i wyładunkowe oraz obsługujących zakładowe bocznice kolejowe,
- 2) przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie stosowania równoważnych norm czasu pracy w komunikacji samochodowej i w transporcie samochodowym (Dz. U. Nr 51, poz. 322 i z 1983 r. Nr 45, poz. 208) — do pracowników

zatrudnionych na stanowiskach pracy kierowców i pomocników kierowców pojazdów samochodowych transportu zakładowego.

§ 8. 1. Kierownicy zakładów pracy, po uzgodnieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi, mogą przedłużyć czas pracy do 12 godzin w niektórych dniach tygodnia, z zachowaniem warunku równoważenia tego czasu pracy w granicach średnio 42-godzinnej tygodniowej normy czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym, na następujących stanowiskach pracy:

- 1) przy obsłudze kotłów i urządzeń centralnego ogrzewania, w okresie nie przekraczającym sezonu grzewczego,
- 2) przy obsłudze urządzeń ujęć i stacji uzdatniania wody,
- 3) przy obsłudze oczyszczalni ścieków,
- 4) przy pracach uzależnionych od pory roku lub warunków atmosferycznych,
- 5) w służbach programowych i techniczno-realizacyjnych radia i telewizji.

2. Równoważny czas pracy, o którym mowa w ust. 1, nie może być stosowany przy pracach wykonywanych w warunkach uznawanych za szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia, w szczególności na stanowiskach pracy, na których występują przekroczenia dopuszczalnych norm stężeń czynników szkodliwych dla zdrowia albo panuje niekorzystny mikroklimat oraz w odniesieniu do których istnieją przeciwwskazania Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub przemysłowej służby zdrowia.

3. Równoważny czas pracy, o którym mowa w ust. 1, wprowadza kierownik zakładu pracy, a w stosunku do stanowisk pracy wymienionych w ust. 1 pkt 1—3 po zasięgnięciu opinii zakładowego społecznego inspektora pracy oraz przemysłowej służby zdrowia.

4. Okres rozliczeniowy czasu pracy pracowników zatrudnionych przy pracach, o których mowa w ust. 1, nie może przekraczać:

- 1) okresu odpowiadającego sezonowi grzewczemu — na stanowiskach pracy wymienionych w ust. 1 pkt 1,
- 2) okresu 1 miesiąca — na stanowiskach pracy wymienionych w ust. 1 pkt 2 i 3,
- 3) 24 tygodni — na stanowiskach pracy przy pracach wymienionych w ust. 1 pkt 4,
- 4) 24 tygodni — na stanowiskach pracy występujących w służbach wymienionych w ust. 1 pkt 5.

§ 9. 1. Rozkłady czasu pracy w systemach równoważnych norm czasu pracy, wprowadzonych na podstawie art. 141 Kodeksu pracy, powinny przewidywać równoważenie do średniej tygodniowej normy przedłużonego ponad 8 do 12 godzin czasu pracy na dobę, także przez udzielenie dni wolnych od pracy w liczbie nie mniejszej w przyjętym okresie rozliczeniowym niż liczba dodatkowych dni wolnych od pracy, przypadających w tym okresie zgodnie z terminami ustalonymi w myśl § 1 ust. 3.

2. Do liczby dni wolnych od pracy, o których mowa w ust. 1, nie wlicza się dni wolnych, udzielonych w zamian za pracę w niedziele oraz określone w odrębnych przepisach święta będące dniami wolnymi od pracy.

§ 10. 1. Pracownikom zatrudnionym w równoważnych normach czasu pracy, o których mowa w § 9 ust. 1, za pracę w godzinach nadliczbowych oprócz normalnego wynagrodzenia przysługuje dodatek w wysokości określonej w art. 134 Kodeksu pracy.

2. Łączna liczba godzin nadliczbowych opłacanych z dodatkiem 50% wynagrodzenia wynikającego z osobistego zaszeregowania pracownika w okresie rozliczeniowym nie może przekraczać liczby godzin wynikającej z pomnożenia liczby przepracowanych dni roboczych przez 2.

3. Za pracę przekraczającą równocześnie dobową normę czasu pracy i normę czasu pracy ustaloną dla okresu rozliczeniowego przysługuje dodatek tylko z jednego tytułu.

4. Pracownikowi, który za przepracowane niedziele i określone w odrębnych przepisach święta będące dniami wolnymi od pracy nie otrzymał w ciągu miesiąca w zamian dni wolnych od pracy, przysługuje za każdą godzinę pracy w niedzielę lub święto dodatek w wysokości 100% wynagrodzenia wynikającego z osobistego zaszeregowania.

§ 11. 1. Pracownicy zatrudnieni w czterobrygadowej organizacji pracy otrzymują dzień wolny od pracy za każdy miesiąc zatrudnienia w tym systemie pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia za ten dzień, obliczonego według zasad jak za urlop wypoczynkowy.

2. Pracownicy, o których mowa w ust. 1, otrzymują za każdą godzinę pracy wykonywanej w dniu wyznaczonym dla zakładu pracy jako dodatkowy dzień wolny od pracy, oprócz normalnego wynagrodzenia, dodatek w wysokości określonej w myśl § 3 ust. 3.

§ 12. 1. W razie usprawiedliwionej nieobecności pracownika w pracy, norma czasu pracy, ustalona do przepracowania w normalnym czasie pracy w okresie rozliczeniowym, ulega zmniejszeniu o liczbę godzin pracy, ustaloną w harmonogramie pracy do przepracowania w czasie przypadającym na okres usprawiedliwionej nieobecności.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do pracowników zatrudnionych w równoważnych normach czasu pracy, określonych w odrębnych przepisach, oraz w rozkładach czasu pracy, o których mowa w § 8.

§ 13. Praca wykonywana w granicach norm czasu pracy określonych w rozporządzeniu nie stanowi pracy w godzinach nadliczbowych.

§ 14. 1. Godziny przepracowane w dodatkowych dniach wolnych od pracy nie podlegają wliczeniu do liczby godzin nadliczbowych, dopuszczalnej w myśl art. 133 § 2 Kodeksu pracy.

2. Dopuszczalna liczba godzin nadliczbowych, o której mowa w art. 133 § 2 Kodeksu pracy, może wynosić:

- 1) do 60 godzin miesięcznie w stosunku do pracowników zatrudnionych w transporcie i komunikacji,
- 2) do 30 godzin miesięcznie w stosunku do pracowników zatrudnionych w zakładach pracy łączności oraz w przedsiębiorstwach państwowych o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, umieszczonych na liście stanowiącej załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 marca 1988 r. w sprawie ustalenia listy przedsiębiorstw o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, w których dyrektora powołuje i odwołuje organ założycielski (Dz. U. Nr 8, poz. 57 i Nr 22, poz. 156),
- 3) średnio do 30 godzin miesięcznie w stosunku do pracowników zatrudnionych przy obsłudze technicznej scen teatralnych i estradowych.

3. Stanowiska pracy oraz liczby godzin nadliczbowych, w granicach określonych w ust. 2, ustala kierow-

nik zakładu pracy po uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową na okres nie przekraczający roku kalendarzowego.

§ 15. Sposób ustalania wysokości dodatkowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz w dodatkowych dniach wolnych od pracy, o którym mowa w rozporządzeniu, nie narusza odrębnych unormowań wynikających z zakładowych systemów wynagradzania i układów zbiorowych pracy.

§ 16. Zarządzenie pracy w dodatkowych dniach wolnych od pracy lub dobrowolne podejmowanie pracy przez pracowników zakładów pracy w tych dniach — za zgodą kierownika zakładu pracy — może nastąpić po uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową oraz pod warunkiem:

- 1) racjonalnego wykorzystania czasu pracy w poprzedzających dniach tygodnia,
- 2) należytego organizacyjno-technicznego i materiałowo-kooperacyjnego przygotowania pracy przypadającej na dodatkowy dzień wolny od pracy.

§ 17. Wymiar i rozkład czasu pracy pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych spółdzielczości niewidomych i inwalidów, pracowników zaliczonych do I lub II grupy inwalidów oraz pracowników zatrudnionych przy pracach szczególnie uciążliwych lub w warunkach szkodliwych dla zdrowia określają odrębne przepisy.

§ 18. 1. Zakłady pracy, w których w dniu wejścia w życie rozporządzenia stosuje się krótszy tygodniowy wymiar czasu pracy niż określony w § 1, wprowadzą w terminie do dnia 31 grudnia 1992 r. rozkłady czasu pracy, wynikające z 42-godzinnej tygodniowej normy czasu pracy.

2. Regulacja norm czasu pracy, o której mowa w ust. 1, nie dotyczy pracowników, których krótszy wymiar czasu pracy wynika z przepisów ustawy lub właściwe-

go rozporządzenia Rady Ministrów, oraz pracowników, których wymiar czasu pracy został skrócony na zasadach przewidzianych w art. 130 Kodeksu pracy.

§ 19. Rozporządzenie nie dotyczy:

- 1) pracowników górnictwa, z wyjątkiem przepisów § 14 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 2,
- 2) pracowników urzędów państwowych,
- 3) pracowników, których wymiar czasu pracy jest określony przepisami w sprawie praw i obowiązków pracowników Narodowego Banku Polskiego, z wyjątkiem przepisów § 2, § 8 oraz § 14 ust. 1 i ust. 2 pkt 1,
- 4) pracowników zatrudnionych za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem,
- 5) nauczycieli i nauczycieli akademickich,
- 6) funkcjonariuszy pożarnictwa pełniących służbę w systemie zmianowym, o których mowa w art. 12 ust. 2 i 3 dekretu z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz. U. Nr 50, poz. 321, z 1975 r. Nr 20, poz. 106 i z 1988 r. Nr 19, poz. 132),
- 7) pracowników, których wymiar czasu pracy jest określony przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974 r. w sprawie czasu pracy i zasad wynagradzania za pracę w godzinach nadliczbowych pracowników zatrudnionych przy pilnowaniu (Dz. U. z 1986 r. Nr 18, poz. 97).

§ 20. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1985 r. w sprawie czasu pracy w uspołecznionych zakładach pracy w latach 1986—1988 oraz zmian niektórych przepisów o czasie pracy (Dz. U. Nr 59, poz. 299).

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1989 r.

Prezes Rady Ministrów: *M. F. Rakowski*